Palvelualojen ammattiliitto
Servicefacket

5.1.2021

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

HE 245/2020 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry (jatkossa PAM) ottaa sosiaali- ja terveysvaliokunnan pyynnöstä kantaa hallituksen esitykseen, joka koskee tartuntatautilain muuttamista ja väliaikaista muuttamista. Lausunnossaan PAM tarkastelee esitystä etenkin työntekijöiden suojelemisen näkökulmasta sekä elinkeinojen ja työllisyyden näkökulmasta.

PAM kiittää hallituksen esitystä siitä, että esityksen taustoissa tuodaan esiin muun muassa Työterveyslaitoksen sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen yhdessä laatimaohjeistus covid-19-tartuntojen ehkäisemiseksi.

TYÖNTEKIJÖIDEN SUOJELEMINEN

PAM korostaa, että työnantajalla on vastuu työntekijöiden työsuojelusta ja työturvallisuudesta. Työnantajien on aina noudatettava työntekijöiden suojelemiseksi annettuja ohjeita ja korona-aikana tämä entisestään korostuu.

PAM painottaa, että epidemioiden ja pandemioiden aikana työntekijöille on tarjottava riittävä ohjeistus, tarpeelliset suojavarusteet sekä tarvittavat rokotukset. Lisäksi on tärkeää, että työntekijät perehdytetään siihen, miten esimerkiksi asiakas- ja taukotilojen turvallisuudesta huolehditaan (mm. tilojen puhtauden ylläpitäminen).

PAM kiittää, että esityksen taustaperusteluissa otetaan kantaa annettujen toimintaohjeiden noudattamiseen ja elinkeinonharjoittajan mahdollisuuteen tarvittaessa puuttua asiakkaan epäasialliseen käytökseen.

Suunnitelma toimenpiteistä covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi (58 h §)

Työturvallisuuslaki edellyttää työpaikkoja arvioimaan työhön liittyviä vaaroja ja riskejä. Olosuhteiden muuttuessa arviointi on päivitettävä.

Nyt lausuntokierroksella olevan esityksen mukaan tartuntatautilain pykälässä 58 h säädettäisiin toimijoiden velvoitteesta laatia kirjallinen suunnitelma uusissa määräaikaisissa pykälissä säädettyjen tai viranomaispäätöksessä asetettujen velvoitteiden ja rajoituksien toteuttamisesta.

PAMin näkemyksen mukaan ehdotetussa muodossa pykälä 58 h jää yleiselle tasolle: pykälään 58 h tulisi lisätä viittaus työturvallisuuslakiin, koska työturvallisuuslaki sisältä keskeiset säännökset

työntekijöiden suojaamisesta (mm. 10 § Työn vaarojen selvittäminen ja arviointi ja 14 § Työntekijälle annettava opetus ja ohjaus) ja viittaus työturvallisuuslakiin korostaisi työnantajan vastuuta työntekijöiden suojelemisesta.

Päivitetyn kirjallisen suunnitelman oltava kaikkien työntekijöiden saatavissa

Vaarojen ja riskien arviointia koskevan suunnitelman tarkoituksena on edistää muun muassa työntekijöiden ja asiakkaiden turvallisuutta sekä ehkäistä ennalta mahdollisia terveysvaaroja. PAM painottaa, että suunnitelman tulee olla aina suunnitelmaa toteuttavan henkilöstön saatavilla kirjallisessa muodossa: Suunnitelman tulee olla kaikkien työntekijöiden saatavissa riippumatta työntekijän työsuhteen laadusta, toimipisteen sijainnista tai työvuoroista.

Työntekijöiden äidinkielestä ja kielitaidosta riippuen suunnitelma on tehtävä tarvittaessa myös muilla kuin Suomen virallisilla kielillä ja englanniksi. Työnantajan tulee myös perehdyttää kaikki työntekijät suunnitelman sisältöön.

Sääntelyn tulee olla toteutettavissa myös käytännössä

PAM painottaa, että sääntelyn tulee olla sellaista, että se on myös käytännössä mahdollista toteuttaa erilaisissa ja erikokoisissa työpaikoissa (esim. erikokoiset päivittäistavarakaupat ja ravintolat ja kampaamot sekä huoltoasemat ja kioskit). Esimerkiksi kaupan alalla ja ravintola-alalla henkilöstön vaihtuvuus saattaa olla hyvinkin suurta. Tämä korostaa työnantajan toteuttaman perehdyttämisen sekä viranomaisilta tulevien selkeiden ja yksiselitteisten ohjeiden merkitystä.

ELINKEINOT JA TYÖLLISYYS

Mahdollisissa rajoituksissa huomioitava samassa asiakastilassa saattaa toimia useita yrittäjiä

Hallituksen esityksen taustaperusteluissa otetaan kantaa asiakastiloihin. Esityksen taustaperusteluissa todetaan muun muassa, että viranomaispäätöksellä asetettava velvoite ei koskisi asiakastiloja ja asiakaspalvelutilanteita, joissa on pieni rajattu määrä henkilöitä läsnä kuten kampaamopalvelua, jossa samassa tilassa alle kahden metrin etäisyydellä olisi läsnä ainoastaan asiakas ja kampaaja.

PAM haluaa nostaa esiin, että mahdollisissa asiakastilojen käyttöä ja asiakastilojen henkilömäärän sääntelyä koskevissa rajoituksissa on otettava huomioon palvelualojen heterogeenisyys ja tasapuolinen kohtelu. Tämä puolestaan edellyttää muun muassa selkeitä ja yksiselitteisiä ohjeita, koska palvelusta riippuen samassa tilassa saattaa työskennellä useita itsenäisiä yrittäjiä. Esimerkiksi nyt perusteluissa kampaamopalveluihin liitetty käsite ”pieni rajattu määrä” edellyttäisi tarkennusta, koska esimerkiksi suuremmissa kampaamoissa työskentelee samassa tilassa useita itsenäisiä sopimus-/vuokratuoliyrittäjiä. Sama ilmiö koskee esimerkiksi kauppakeskusten yhteisillä Food Court -alueilla toimivia ravintoloita.

Mahdolliset rajoitukset edellyttävät selkeitä ja yksiselitteisiä kriteereitä

Hallituksen esityksessä korostuu alueellisten toimijoiden vastuu ohjeistuksesta. Yhdenvertaisen kohtelun kannalta on tärkeää, että esimerkiksi aluehallintoviranomaiset kohtelevat säännösten soveltamiseen liittyvien päätösten kohdalla yksittäisiä yrityksiä tasapuolisesti.

Perustuslain mukaista elinkeinovapautta rajoittaviin toimenpiteisiin ei pidä lähteä kevyesti. Rajoitusten tulee pitäytyä vain ehdottomasti välttämättömissä toimissa. Jos viranomaiset joutuvat rajoittamaan elinkeinotoimintaa, rajoitusten tulee perustua selkeisiin ja yksiselitteisiin kriteereihin, joissa on huomioitu elinkeinonharjoittajien yhdenvertainen kohtelu maanlaajuisesti erilaisissa tautitilanteissa sekä paikallisesti toimialojen kesken (esim. samoissa asiakastiloissa toimivat yksityiset elinkeinonharjoittajat, kuten kampaamo- tai ravintola-alan yrittäjät).

MUITA HUOMIOITA

PAM korostaa, että työpaikkojen turvaamiseksi sekä työntekijöiden ja asiakkaiden suojelemiseksi elinkeinonharjoittajilta ja työnantajilta edellytettävät toimenpiteet on kuvattava laissa mahdollisimman yksiselitteisesti ja selkeästi, jotta kaikilla elinkeinonharjoittajilla on mahdollisuus noudattaa lakia. Eri viranomaisten ohjeet eivät myöskään saa olla ristiriidassa keskenään.

PAM painottaa, että epidemian leviämisen estämiseksi tehtävien toimenpiteiden tulee olla oikea-aikaisia ja oikeakestoisia. Lisäksi on tärkeää, että toimenpiteet rajoittavat palvelujen tarjoamista ja elinkeinotoiminnan harjoittamista vain sen verran, kuin on välttämätöntä asiakkaiden ja työntekijöiden terveysturvallisuuden kannalta. Rajoitusten negatiiviset vaikutukset työllisyyteen on myös huomioitava hallituksen koronatukitoimissa.

Helsingissä 5.1.2021

PALVELUALOJEN AMMATTILIITTO PAM ry
Annika Rönni-Sällinen
puheenjohtaja

Lisätietoja:
Merja Vihersalo, työympäristöasiantuntija
puh. 040 532 4319
merja.vihersalo@pam.fi

Katri Jakosuo, elinkeinopoliittinen asiantuntija
puh. 044 750 4529
katri.jakosuo@pam.fi